

УДК 519.7(07)

Огнівчук Леся Миколаївна

викладач кафедри інформаційних технологій та математичних дисциплін

Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна

Bigun_lm@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВНЗ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ E-LEARNING

Анотація. Організація самостійної роботи студентів ВНЗ в межах електронного інформаційно-навчального середовища є актуальним питанням педагогіки, психології і методики й потребує пошуку шляхів вдосконалення змісту, форм та методів самостійної роботи студентів із застосуванням технологій E-learning. У статті розглянуто спосіб організації самостійної роботи студентів ВНЗ із використанням сучасних мережевих ресурсів на прикладі електронних навчальних курсів “Інформаційні технології навчання” і “Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання” розроблених на платформі системи дистанційного навчання Moodle. Показано, що самостійна робота студентів із застосуванням технологій електронного навчання здатна покращити всі складові ефективної професійної підготовки майбутнього фахівця.

Ключові слова: самостійна робота; електронне навчання (E-learning); електронний навчальний курс (ЕНК); інформаційно-навчальне середовище; проектно-дослідницька діяльність.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Зміни в політичній, економічній і соціальній орієнтації суспільства обумовлюють необхідність не лише удосконалення змісту вищої освіти, а й створення таких умов, за яких освітня система буде здатна оперативної і гнучко реагувати на такі зміни, що можливо через залучення сучасних інформаційних технологій у навчальний процес та актуалізації самостійної діяльності студентів. Перехід до нової психолого-педагогічної технології освіти за рахунок створення інформаційно-навчальних середовищ ВНЗ орієнтує студента на новий стиль роботи, розвиває вміння і навички для здійснення неперервної освіти [1]. Тому актуальним постає питання змісту, форм та інших аспектів організації самостійної роботи студентів у межах електронного інформаційно-навчального середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу різних аспектів організації і пошуку шляхів вдосконалення самостійної роботи студентів присвячені роботи С. Дяченко, Б. Єсіпов, Л. Заякіна, В. Беспалько, М. Ерецького, Г. Ковальнової, Н. Морєва, В. Похмелкіна, О. Сотнікова, О. Спіріна, Н. Тализіної та ін. У них визначається роль і зміст діяльності викладача в організації самостійної роботи, причини, що перешкоджають її активізації, засоби, здатні їх подолати. Завдання інформатизації самостійної роботи студентів вирішували у своїх роботах Р. Завізна, Д. Таушан, С. Яшанов. Проблематика створення і використання інформаційно-навчального середовища з дидактичною метою вивчалася М. Башмаковим, В. Биковим, Г. Бордовським, Т. Казаріною, В. Красільніковою, І. Роберт та іншими. У цих роботах висвітлюються умови створення, наповнення та використання відповідного середовища, його вплив на якість підготовки майбутнього фахівця, організацію навчального процесу, створення відкритих освітніх закладів. Проблемам E-learning присвячуються роботи Д. Бернхарда, В. Бикова, І. Гуревича, Р. Гуревича, М.-К. Мюллера, Д. Патаракина, Є. Полат та інших.

Мета статті. Розглянути особливості організації самостійної роботи студентів з використанням технологій електронного навчання у процесі навчання курсів “Інформаційні технології навчання” і “Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання”.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час дослідження було використано такі методи: аналіз теоретичних джерел проблеми організації самостійної роботи студентів ВНЗ в інформаційно-навчальному середовищі, узагальнення та систематизація досвіду організації самостійної роботи студентів за допомогою технологій електронного навчання і мережевих ресурсів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Нині в усьому світі на перший план в освіті висувається застосування технологій E-learning. Найбільш актуальним це є у ВНЗ, де спостерігається перевага сучасних педагогічних технологій, зокрема технологій електронного навчання над традиційними.

В основному фахівці тлумачать електронне навчання (E-learning) як перспективну модель навчання, що заснована на використанні нових мультимедійних технологій і Інтернету для підвищення якості навчання шляхом полегшення доступу до ресурсів і послуг, а також обміну ними спільною роботою на відстані [2].

Сучасні педагогічні технології, технології електронного навчання є особистісно-орієнтованими і спрямованими на ефективний розвиток індивідуального ресурсу студентів, зокрема таких його структурних компонентів: особистісного – мотивації, самооцінки, системи відношень; суб'єктного – знань, умінь, навичок; індивідуального – індивідуального стилю діяльності, особливостей адаптації тощо. Наявність у студентів достатнього індивідуального ресурсу забезпечить можливість його професійного розвитку у майбутньому [3].

На відміну від подання знань в готовому вигляді в традиційному навчанні, за відсутності можливості розвитку студентів у процесі використання пояснювально-ілюстративного і репродуктивного методів навчання, використання технологій E-learning передбачає підвищення рівня самостійної роботи студентів, навчання за індивідуальним темпом, можливості широкого спілкування з іншими учасниками навчального процесу, спільне планування своєї діяльності. Навчання в межах E-learning це не тільки нові технічні засоби, але й нові форми і методи викладання, організації самостійної роботи студентів, новий підхід до процесу навчання.

Вирішальну роль у розвитку електронного навчання відіграє Інтернет [4]. Електронне навчання відкриває перед ВНЗ можливість підвищення продуктивності навчальної діяльності студентів за рахунок формування знань і навичок необхідних у сучасному світі, створення умов для тісної взаємодії студентів з викладачем і між собою, використання в навчальному процесі якісного е-контенту – інтерактивного, мультимедійного, релевантного віковим та мовним особливостям, персоналізованого, доступного он-лайн та офф-лайн.

Сутність самостійної роботи полягає в самостійній навчальній діяльності студентів, а її дидактична мета – у їх підготовці до самоосвіти протягом усієї своєї професійної діяльності і протягом життя.

Для ефективної організації, підтримки та супроводу самостійної роботи студентів, особливого значення набувають форми і методи роботи викладача, які стимулюють і активізують самостійність і творчість студентів. У зв'язку з цим, доцільно говорити про

навчально-методичне та інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів, що є дидактично обґрунтованим комплексом методів і засобів навчання, навчально-методичних рекомендацій з організації, планування та контролю самостійної роботи студентів. Актуальність навчально-методичного й інформаційного забезпечення самостійної роботи студентів ВНЗ підтверджується тим, що в сучасному суспільстві зростають вимоги до учасників системи соціальних взаємин, як ніколи раніше, зростає роль професійної готовності фахівців. Особливого значення набуває інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів ВНЗ в умовах інформаційно-навчального середовища, що припускає використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Нині ми маємо широкий спектр форм організації самостійної роботи студентів, але кожна з них лише частково відповідає цілям і завданням сучасної освіти [5]. Для ефективного супроводу організації такого виду роботи студентів необхідним є організація електронного навчання для відповідних навчальних дисциплін. Один із способів розв'язання проблеми організації е-навчання є створення електронних навчальних курсів у системі Moodle [6].

Організацію самостійної роботи студентів ВНЗ із застосуванням технологій електронного навчання розглянемо на прикладі електронних навчальних курсів “Інформаційні технології навчання” і “Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання”, розроблених на платформі системи дистанційного навчання Moodle.

До складу електронних навчальних курсів “Інформаційні технології навчання”, “Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання” входять такі структурні елементи:

- 1) Загальні відомості про курс:
  - Робоча програма;
  - Тематичний план;
  - Критерії оцінювання;
  - Графіки індивідуальних занять та консультацій;
  - Дошка оголошень;
  - Глосарій;
  - Путівник по курсу.
- 2) Індивідуальне науково-дослідне завдання.
- 3) Групова проектно-дослідницька робота.
- 4) Модуль I, Модуль II, ...:
  - Путівник по модулю;
  - Теоретичний матеріал до модуля;
  - Лабораторні роботи;
  - Тести до лабораторних робіт;
  - Завдання для самостійної роботи;
  - Модульний контроль.
- 5) Підсумкова атестація.

Електронні навчальні курси надають величезні можливості для включення студентів у активну роботу з різноманітними засобами наочності і комп'ютерними моделями, з організації інтерактивного навчання й інтенсифікації розумової діяльності студентів. З використанням розроблених ЕНК організація навчального процесу не зосереджується лише на обговоренні теоретичних питань і виконанні лабораторних робіт у комп'ютерному класі, а максимально активізує самостійну роботу студентів. Це дозволяє раціонально використовувати аудиторний час відведений на вивчення відповідних дисциплін, зосереджуючись на ключових і проблемних питаннях курсів.

Самостійна робота із застосуванням ЕНК формує в студентів здатність до творчості, стимулює розумову активність, активізує самостійну діяльність, розвиває особистісні якості. Вона дозволяє: здійснити індивідуалізацію навчання в умовах колективного засвоєння знань (можливість вибору індивідуального ритму роботи, можливість роботи на різних рівнях складності); під час самостійної роботи студентів в межах ЕНК здійснюється постійна взаємодія між учасниками і викладачем та контроль з боку викладача за навчальною діяльністю студентів.

Система управління самостійною роботою в межах ЕНК включає такі етапи: планування, організацію, координацію та контроль (який включає оцінювання, аналіз та корекцію).

Самостійна робота студентів під час вивчення курсів “Інформаційні технології навчання”, “Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання” включає:

1. Ознайомлення з методичними картами курсу та навчальних модулів;
2. Опрацювання теоретичного матеріалу;
3. Підготовку до лабораторних робіт;
4. Розв’язання творчих завдань з використанням суміжних або альтернативних ІКТ;
5. Участь у проектно-дослідницькій роботі;
6. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання;
7. Тестування та тестування з метою підготовки до модульних контрольних робіт.

Самостійна робота студентів під час підготовки до кожної лабораторної роботи в межах розроблених ЕНК включає:

1. Ознайомлення з методичними рекомендаціями до виконання відповідної лабораторної роботи;
2. Опрацювання теоретичного матеріалу до відповідної лабораторної роботи;
3. Попереднє ознайомлення з інтерфейсом програми, прикладами результатів, які можна отримати із застосуванням ІКТ, які вивчаються;
4. Ознайомлення з критеріями оцінювання.

Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт містять усі необхідні етапи їх виконання. До кожної лабораторної роботи розроблені свої критерії оцінювання. Теоретичний матеріал включає окремі параграфи електронного навчального посібника відповідного курсу, який у повному обсязі представлений в основному теоретичному матеріалі курсу. До кожної лабораторної роботи наводяться приклади творчих результатів, які можна отримати із застосуванням відповідного ІКТ.

Велике значення для розв’язання завдань формування у студентів умінь працювати в команді, будувати ефективні комунікації, бути готовим до безперервної освіти і саморозвитку має використання проектного методу [7]. Метод проектів є ефективною технологією, яка значно підвищує рівень самостійності студентів, їх пізнавальну активність, розвиває комунікативні навички, мотивацію до навчання, дає досвід роботи в команді, досвід постановки і розв’язання проблем, формує навички роботи з різними видами інформації, тобто формує якості, необхідні в умовах побудови інформаційного суспільства.

Тому одним із завдань у створених ЕНК є виконання студентами проектно-дослідницького завдання. Самостійна робота студентів у проектно-дослідницькій роботі включає:

- 1) Ознайомлення із методичними рекомендаціями до проектно-дослідницької роботи;
- 2) Ознайомлення із загальними критеріями оцінювання проектно-дослідницької діяльності студентів;

- 3) Вибір теми майбутнього проекту;
- 4) Планування проектно-дослідницької діяльності;
- 5) Пошук та аналіз інформації;
- 6) Формування візитної карточки проекту з використанням засобів візуалізації;
- 7) Організацію сумісної роботи над проектом;
- 8) Вибір та використання мережевих сервісів для розробки і представлення результатів проекту;
- 9) Оцінювання власної роботи та продуктів проектно-дослідницької діяльності інших студентів за попередньо сформованими критеріями.

З власного досвіду організації та проведення проектно-дослідницької діяльності студентів у межах створених ЕНК, у табл. 1 наведено список інтернет-ресурсів, які використовуються залежно від виду роботи над проектом і приклади ресурсів, які студенти використовують найчастіше.

Досягнення бажаного рівня ефективності від проектно-дослідницької діяльності студентів залежить також від участі в ній викладача. Зокрема, дії викладача щодо організації і забезпечення ефективної самостійної роботи студентів у проектно-дослідницькій роботі мають включати:

- чітку організацію роботи студентів над проектом;
- корегування обраної теми та цілей проекту;
- корегування візитної карточки та плану проекту;
- попередній огляд результатів проектно-дослідницької діяльності студентів;
- залучення студентів до оцінювання робіт своїх колег.

Індивідуальна робота студентів на відміну від проектно-дослідницької передбачає створення умов для розкриття індивідуальних творчих здібностей студентів [8]. Однією з форм індивідуальної роботи студентів є виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ), яке використовується в процесі поглиблення програмного матеріалу курсу на основі здобутих знань, умінь та навичок. ІНДЗ виконуються кожним студентом індивідуально й охоплює зміст всього курсу в цілому.

Перевірку виконання студентами ІНДЗ викладач здійснює з використанням сервісів перевірки текстів на запозичення з інших джерел (внутрішніх або Інтернет), з метою виявлення різних форм плагіату.

Завдання для самостійної роботи студентів у межах створених ЕНК пропонуються наприкінці вивчення кожного модуля і мають на меті поглибити, узагальнити та закріпити знання, які студенти отримали в процесі навчання відповідного модуля курсу, а також застосувати ці знання на практиці.

Використовуючи технології е-навчання під час організації самостійної роботи в межах створених ЕНК, отримуємо нові можливості для:

- створення якісного е-контенту;
- чіткого структурування, наочності та зручного доступу до великого обсягу навчального матеріалу;
- чіткого структурування, наочності та зручного доступу до великого обсягу ознайомлюючого і пояснюючого матеріалу;
- забезпечення неперервного доступу студентів до навчального матеріалу;
- проведення тестування, анкетування, опитувань;
- перевірки лабораторних та інших видів робіт, зокрема і виявлення плагіату;
- визначення часових меж для здачі лабораторних та інших видів робіт, проходження тестів;
- здійснення моніторингу навчання, рейтингу оцінювання знань, умінь, навичок студентів;

– здійснення контролю за активністю студентів.

Таблиця 1

Проектно-дослідницька робота студентів із використанням Інтернет-ресурсів

Вид роботи над проектом	Інтернет-ресурси, які використовуються	Приклади
Планування проектно-дослідницької діяльності	<ul style="list-style-type: none"> – Сервіси для створення календарів, планувальники, органайзери тощо; – сервіси для створення документів, таблиць; – сервіси для організації групової роботи 	<ul style="list-style-type: none"> – https://www.google.com/calendar/, https://drive.google.com/keep/, https://evernote.com/intl/ru/, https://springpad.com/, http://doodle.com/; – https://drive.google.com, https://www.zoho.com/docs/, https://crocodoc.com/, https://onedrive.live.com/about/ru-ru/; – https://groups.google.com, http://www.teamer.ru/
Пошук та аналіз інформації	<ul style="list-style-type: none"> – Інформаційно-пошукові системи, – тематичні пошукові каталоги. джерела інформації: електронні бібліотеки, каталоги, файлові сховища, електронні енциклопедії, інтернет-журнали, тощо. – системи реферування та анотування тексту, які працюють он-лайн; – сервіси для створення закладок 	<ul style="list-style-type: none"> – https://www.google.com.ua/, http://www.yandex.ua/, http://www.nigma.ru/, http://www.wolframalpha.com/; – http://dir.meta.ua/, http://www.list.ru/, https://www.yahoo.com/; – http://www.wikisummarizer.com, http://ru.shvoong.com/summarizer/; – http://bobrdobr.ru/, http://www.symbaloo.com/, https://delicious.com/, http://moemesto.ru/, http://myscoop.ru/
Робота з файлами, збереження матеріалів	<ul style="list-style-type: none"> – Файлові архіви; – конвертери файлів 	<ul style="list-style-type: none"> – https://www.dropbox.com/, https://www.box.com/; – http://www.youconvertit.com/, http://www.zamzar.com/ http://convertonlinefree.com.
Організація сумісної роботи над проектом	<ul style="list-style-type: none"> – Хмарні сервіси для спільної роботи над документами, презентаціями тощо; – сервіси для спілкування та обговорення; – соціальні мережі; – блоги 	<ul style="list-style-type: none"> – Сервіси Google Drive, https://onedrive.live.com/about/ru-ru/, https://disk.yandex.ua/; – https://buzzumi.com/, https://join.me/, http://ru.tinychat.com/, http://www.onwebinar.ru/; – http://vk.com/, https://new.myspace.com/, https://twitter.com/, https://twitter.com/; – https://www.blogger.com/, http://www.livejournal.ru/
Підготовка результатуючих матеріалів проекту	<ul style="list-style-type: none"> – Сервіси для візуалізації даних (процесів, інформації, тощо): створення діаграм, схем, створення інфографіки, генерації хмар слів тощо; – сервери для створення скрінкастів, відеосервіси, мультимедіасервіси; – сервіси для створення веб-альбомів, слайд-шоу; – сервіси для створення інтерактивних презентацій, плакатів, інтерактивних публікацій, стрічок часу тощо 	<ul style="list-style-type: none"> – Приклади сервісів для створення діаграм, схем (https://caco.com/, https://www.lucidchart.com/, https://www.draw.io/), інфографіки (http://www.easel.ly/, http://visual.ly/, http://infogr.am/), генерації хмар слів (http://www.tagxedo.com/, https://www.icloud.com/, http://www.wordle.net/); – приклади сервісів для створення скрінкастів (http://www.screenr.com/, http://screencastle.com/), відео сервіси (http://ed.ted.com/, http://www.loopster.com/, https://www.zaption.com/, https://www.youtube.com/), мультимедіасервіси (http://www.audiopal.com/, http://blabberize.com/); – https://picasaweb.google.com/, http://voicethread.com/, http://photopeach.com/, http://tripwow.tripadvisor.com/; – приклади сервісів для створення інтерактивних презентацій, плакатів (http://prezi.com/, http://www.sliderocket.com/), інтерактивних публікацій (http://ru.calameo.com/, http://issuu.com/), стрічок часу (www.dipity.com, www.timerime.com)
Представлення результатів проекту	<ul style="list-style-type: none"> – Сервіси для створення ментальних карт, інтерактивних дощок; – сервіси для створення веб-сайтів 	<ul style="list-style-type: none"> – Приклади сервісів для створення ментальних карт (https://bubbl.us, http://www.mindmeister.com/ru, http://www.mindomo.com/), інтерактивних дощок (https://realtimeboard.com/, http://wikiwall.ru/); – https://sites.google.com/, http://ru.jimdo.com/, http://www.weebly.com/

Для того щоб самостійна робота студентів за е-навчання була ефективною, необхідна наявність таких умов:

- оптимальне співвідношення обсягів аудиторної та самостійної роботи;
- рівномірний розподіл навчальної роботи по модулях;
- методично правильно організована робота студентів в аудиторії і поза нею;
- усвідомлення студентами необхідності самостійної роботи;
- забезпечення студентів необхідними навчальними і наочними матеріалами з метою перетворення самостійної роботи в творчий процес;
- забезпечення інтерактивної взаємодії між усіма учасниками навчального процесу;
- контроль за ходом самостійної роботи й наявність заходів, що заохочують студентів до її якісного виконання.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Самостійна й індивідуальна робота – вищий рівень навчальної діяльності студентів, який слугує для формування творчої особистості, творчого майбутнього спеціаліста.
2. Організація самостійної роботи студентів повинна поєднуватись з усіма методами навчання, які застосовуються у ВНЗ і разом з ними представляти єдину систему засобів з набуття знань і формування практичних навичок.
3. Провідною формою роботи у процесі навчання курсів “Інформаційні технології навчання”, “Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання” є самостійна робота.
4. Ефективною технологією, яка значно підвищує рівень самостійності студентів, їх пізнавальної активності, розвиває комунікативні навички, мотивацію до навчання, дає досвід роботи в команді, досвід постановки і розв’язання проблем є проектно-дослідницька робота студентів.
5. Інтеграція методу проектів і сучасних мережевих технологій дає можливість студентам організувати власне інформаційне середовище для проектно-дослідницької діяльності.
6. Використання електронних навчальних курсів у навчально-виховному процесі ВНЗ дозволяє організувати ефективну самостійну роботу студентів і покращити усі складові професійної підготовки майбутнього фахівця. Використання широкого спектру мережевих технологій в організації самостійної роботи студентів в межах створених ЕНК дозволяє:
  - підвищити мотивацію студентів до вивчення курсів, до самостійної роботи;
  - підвищити наочність навчального матеріалу й полегшити його сприйняття;
  - розвивати творчий потенціал студентів;
  - розширювати і поглиблювати зміст навчання;
  - організувати співробітництво між викладачем і студентами;
  - враховувати індивідуальні особливості студентів, тощо.
7. Самостійна робота у процесі навчання курсів “Інформаційні технології навчання”, “Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання” з використанням технологій електронного навчання стає основою для розвитку творчого потенціалу студентів, їх комунікативних здібностей, самостійності і забезпечує формування вагомого індивідуального ресурсу студентів, що є запорукою майбутнього професійного удосконалення фахівця.

Майбутні наукові дослідження будуть пов'язані з продовженням пошуку шляхів вдосконалення змісту, форм та методів самостійної роботи студентів із застосуванням технологій E-learning.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України : монографія / [В. В. Лапінський, А. Ю. Пилипчук, М. П. Шишкіна та ін.]; за наук. ред. проф. В. Ю. Бикова. – К. : Педагогічна думка, 2010. – 160 с.
2. Євсюкова Л. С. E-LEARNING: переваги і проблеми [Електронний ресурс] / Л. С. Євсюкова // Вісник Черкаського університету. Випуск 211. Частина II. Серія «Педагогічні науки». – 2011. – С. 79–85.
3. Дружилов С. . Индивидуальный ресурс человека как основа становления профессионализма : монография. – Воронеж : Научная книга, 2010. – 260 с.
4. Кадемія М. Ю. Соціальні сервіси Веб 2.0, Веб 3.0 у навчальній діяльності : навчальний посібник / [Кадемія М. Ю., Козяр М. М., Кобися В. М., Коваль М. С.]. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2010. – 230 с.
5. Балицька Т. В. Організаційно-педагогічні умови самостійної роботи студентів педагогічних університетів у процесі кредитно-модульного навчання : автореф. дис. на здобуття вчен. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Т. В. Балицька ; Луганський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2010. – 24 с.
6. Умрик М. А. Організація самостійної роботи майбутніх учителів інформатики в умовах дистанційного навчання інформатичних дисциплін : автореф. дис. на здобуття вчен. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 [Електронний ресурс] / М. А. Умрик ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2008. – 20 с. – Режим доступу : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/493/3/Umyrk.pdf>.
7. Intel «Обучение для будущего». Проектная деятельность в информационной образовательной среде 21 века : учебное пособие. – [10-е изд., перераб.]. – М. : НП «Современные технологии в образовании и культуре», 2009. – 168 с.
8. Герасімова Н. Є. Психологія: самостійна робота студентів : навч.-наук. посіб. / Н. Є. Герасімова, І. В. Герасімова, В. О. Уварова ; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, ННІ пед. освіти, соц. роботи і мистецтв. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2010. – 56 с.

Матеріал надійшов до редакції 05.04.2014 р.

ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ВУЗА С ПРИМЕНЕНИЕМ ТЕХНОЛОГИЙ E-LEARNING

Огневчук Леся Николаевна

преподаватель кафедры информационных технологий и математических дисциплин

Киевский университет имени Бориса Гринченко, г. Киев, Украина

Bigun_lm@ukr.net

Аннотация. Организация самостоятельной работы студентов вузов в рамках электронной информационно-учебной среды является актуальным вопросом педагогики, психологии и методики и требует поиска путей совершенствования содержания, форм и методов самостоятельной работы студентов с применением технологий E-learning. В статье рассмотрен способ организации самостоятельной работы студентов вузов с использованием современных сетевых ресурсов на примере электронных учебных курсов "Информационные технологии обучения" и "Современные информационно-коммуникационные технологии обучения", разработанных на платформе системы дистанционного обучения Moodle. Показано, что самостоятельная работа студентов с применением технологий электронного обучения способна улучшить все составляющие эффективной профессиональной подготовки будущего специалиста.

Ключевые слова: самостоятельная работа; электронное обучение (E-learning); электронный учебный курс (ЭУК); информационно-обучающая среда; проектно-исследовательская деятельность.

ORGANIZATION OF INDEPENDENT STUDENTS WORK OF UNIVERSITY USING E-LEARNING TECHNOLOGIES

Lesia M. Ohnivchuk

lecturer of the Department of information technology and mathematic sciences

Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine

Bigun_lm@ukr.net

Abstract. Organization of students independent work of university within the electronic information and learning environment is a key issue of pedagogy, psychology and methodology and needs to find ways to improve the content, forms and methods of students' individual work with the application of e-learning. The article describes the method of organization of independent students work of university using modern network resources for example e-learning courses "Information technology training" and "Modern information and communication technology training" developed on the platform of the distance learning system Moodle. It is shown that the students independent work using e-learning technologies can improve all components of effective training for future specialists.

Keywords: independent work; e-learning; e-learning course; information-learning environment; design and research activities.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Tools of information communication technologies of the unite information space of educational system of Ukraine : the monograph / Ed. by prof. V. Yu. Bykov. – Kyiv : Pedagogichna Dumka, 2010. – 160 p. (in Ukrainian).
2. Yevsiukova L. S. E-LEARNING: advantages and challenges [electronic resource] / L. S. Yevsiukova // Bulletin of the University of Cherkassy. Issue 211. Part II. A series of "Teaching Science." – 2011. – P. 79–85 (in Ukrainian).
3. Druzhilov S. A. Individual human resource as a basis for development of professionalism : monograph. – Voronezh Academic Book, 2010. – 260 p. (in Russian).
4. Kademiia M. Yu. Social Services Web 2.0, Web 3.0 in educational activities: a manual / M. Yu. Kademiia, M. M. Koziar, V. M. Kobysia, M. S. Koval]. – Kiev : LLC "Glider", 2010. – 230 p. (in Ukrainian).
5. Balytska T. V. Pedagogical conditions independent work of students of pedagogical universities in the credit modular training: Author. Thesis. ... Candidate. ped. Sciences : 13.00.04 / T. V. Balytska; Lugansk th. Univ them. Taras Shevchenko. – Lugansk, 2010. – 24 p. (in Ukrainian).
6. Umryk M. Organization of independent work of future teachers of computer science in terms of distance learning courses informatychnyh : Author. dis. ... candidate. ped. Sciences : 13.00.02 [online] / M. Umryk; Nat. ped. Univ. im Dragomanov. – K., 2008. – 20 p. – Available from : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/493/3/Umryk.pdf> (in Ukrainian).
7. Intel. Education for future. Project activities in the information educational environment of the 21st century: a tutorial. – 10th ed., Rev. – M. : NP "Modern technologies in education and culture", 2009. – 168 p. (in Russian).
8. Gerasimov N. Psychology: independent work of students: Teach Science. guidances. / N. Gerasimov, I. Gerasimov, V. Uvarov, Cherkassy. nat. Univ them. Khmelnytskoho ESI ped. education, social. work and arts. – Cherkasy : CNU them. B. B., 2010. – 56 p. (in Ukrainian).